

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 411/2024-59

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára a Petra Straku (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bardejov v konaní pod sp. zn. SK-1C/394/2002 v období po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 4/2021-58 z 18. marca 2021 a postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 4Cdo/83/2023 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bardejov v konaní vedenom pod sp. zn. SK-1C/394/2002 v období po právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II. ÚS 4/2021-58 z 18. marca 2021 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bardejov **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. SK-1C/394/2002 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadostučinenie v sume **1 000 eur**, ktoré mu **je** Okresný súd Bardejov **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bardejov **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 31. mája 2024 a doplnenou podaniami z 15. júla 2024, 12. augusta 2024 a 12. septembra 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom a konaním okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. SK-1C/394/2002 (ďalej len „napadnuté konanie“) a krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9Co/7/2020. Zároveň sa domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 4/2021-58 z 18. marca 2021, postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9Co/7/2020 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4Cdo/83/2023. Súčasne navrhuje prikázať najvyššiemu súdu konať bez zbytočných prietahov a priznať mu finančné zadost'učinenie 45 000 eur od okresného súdu, 4 000 eur od krajského súdu a 4 500 eur od najvyššieho súdu, ako aj náhradu trov konania.

2. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 411/2024-37 z 10. septembra 2024 ju prijal na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 4/2021 z 18. marca 2021 a postupom najvyššieho súdu v konaní sp. zn. 4Cdo/83/2023. Vo zvyšnej časti bola ústavná sťažnosť odmietnutá ako neprípustná podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 55 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), resp. ako zjavne neopodstatnená podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti, jej príloh a doplnení vyplýva, že sťažovateľ vystupuje od 12. januára 2009 v konaní o žalobe o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v procesnom postavení žalovaného v 80. rade. Napadnuté konanie na okresnom súde začalo 11. júla 2002 na základe žaloby Slovenskej republiky, za ktorú koná LESY Slovenskej republiky, štátny podnik. Vo veci rozhodol okresný súd prvým rozsudkom z 19. decembra 2005, ktorý bol zrušený uznesením krajského súdu z 29. novembra 2006 a vec bola vrátená súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a rozhodnutie. Okresný súd následne rozsudkom z 13. júna 2018 žalobu zamietol.

4. Krajský súd, rozhodujúc o odvolaní žalobkyne, rozsudkom z 25. marca 2021 právoplatným 29. decembra 2022 potvrdil rozsudok okresného súdu z 13. júna 2018. Proti právoplatnému rozsudku krajského súdu podala žalobkyňa 17. mája 2021 dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením z 26. augusta 2024 tak, že oba rozsudky súdov nižšej inštancie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

5. Sťažovateľ už ústavnou sťažnosťou z 23. novembra 2020 namietal zbytočné prietahy v napadnutom konaní a v konaní krajského súdu vedenom pod sp. zn. 9Co/7/2020. Ústavný súd nálezom sp. zn. II. ÚS 4/2021 z 18. marca 2021 právoplatným 7. apríla 2021 vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom vtedajšieho Okresného súdu Svidník v napadnutom konaní, priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie 2 000 eur a náhradu trov konania.

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta celkovú dĺžku súdneho konania v trvaní takmer 22 rokov a uvádza, že z dôvodu extrémnej dĺžky konania, ktoré nie je právoplatne ukončené, boli všeobecnými súdmi porušené jeho označené práva. Argumentuje, že okresný súd postupoval v konaní neefektívne a nehospodárne, pričom o výške trov konania viac ako dva roky (do podania ústavnej sťažnosti, pozn.) vôbec nerozhodol napriek tomu, že vec bola v merite právoplatne skončená 29. decembra 2022. Podľa sťažovateľa okresný súd spôsobil prietahy aj pri predkladaní spisu dovolaciemu súdu, keď kvôli nekompletnosti mu bol spis opakovane vrátený. Taktiež rozporuje postup najvyššieho súdu, ktorý od predloženia spisu v máji 2023 nerozhodol o dovolaní podanom žalobkyňou. Sťažovateľ pripúšťa istú mieru procesnej zložitosti veci spočívajúcu v rozsiahlom spisovom materiáli a vysokom počte subjektov na strane žalovaných. Tvrdí ale, že on k celkovej dĺžke konania neprispel. Považuje za zarážajúce, že všeobecné súdy napriek predchádzajúcemu nálezu v jeho veci nekonajú hospodárne a efektívne. Zdôrazňuje význam sporu nielen v osobnej rovine, ale keďže je štátnym príslušníkom USA aj z hľadiska vnímania úrovne právneho štátu cudzími štátnymi príslušníkmi, ktorým je slovenskými súdmi odmietnutá elementárna spravodlivosť. Z dôvodu absolútne neprimeranej a neakceptovateľnej celkovej dĺžky súdneho konania požaduje sťažovateľ aj primerané finančné zadosťučinenie.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a vyjadrenie najvyššieho súdu

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Okresný súd k sťažnosti uviedol, že v danom prípade ide o zložitú a náročnú vec s poukazom na predmet konania, ale predovšetkým s poukazom na počet účastníkov konania na strane žalovaných a v súvislosti s opakovanou potrebou vyhľadávania dedičov po zomrelých účastníkoch v cudzine. Zdôraznil, že sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť proti postupu okresného súdu v čase, keď už bolo vo veci samej právoplatne rozhodnuté, vrátane náhrady trov konania (okrem rozhodnutia o výške trov), a v čase, keď sa spis nachádzal na najvyššom súde.

8. Vyjadril názor, že za obdobie od právoplatnosti nálezu ústavného súdu z 18. marca 2021 nedošlo k prietahom zo strany okresného súdu v súvislosti s nerozhodnutím o výške náhrady trov konania,

čo zdôvodnil tým, že dovolanie bolo podané v máji 2021 a rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť až 29. decembra 2022, preto okresný súd považoval za procesne prioritné postúpiť spis najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní. Poukázal na to, že najvyšší súd rozsudok krajského súdu, ako aj rozsudok okresného súdu, a to vrátane výroku o priznaných trovách konania, zrušil.

9. K veci sa vyjadrila aj zákonná sudkyňa, ktorá uviedla, že vec jej bola prerozdelená 26. apríla 2021, a popísala chronológiu procesných úkonov za obdobie po právoplatnosti nálezů ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 4/2021 z 18. marca 2021. Poukázala na tú skutočnosť, že v súvislosti s úmrtím žalovanej v 79. rade súd zisťoval v Belgicku okruh jej dedičov, čo sa napokon ukázalo ako neúspešné a rozsudok krajského súdu im doručil postupom podľa § 106 ods. 3 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) jeho zverejnením na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke súdu. Pri doručovaní rozsudku krajského súdu okresný súd zistil, že zomrel aj žalovaný v 17. rade, preto zisťoval okruh jeho dedičov na vtedajšom Okresnom súde Košice I.

10. Po nadobudnutí právoplatnosti bol spis 16. januára 2023 zaslaný najvyššiemu súdu, ale 5. mája 2023 bol vrátený z dôvodu, že žalobkyňa nedoložila originál splnomocnenia alebo jeho zaručenú konverziu z listinnej do elektronickej podoby. Dňa 22. mája 2023 bol spis po jeho doplnení opätovne predložený najvyššiemu súdu.

11. Ďalej zákonná sudkyňa upriamila pozornosť na zrušujúce uznesenie najvyššieho súdu z 26. augusta 2024, z odôvodnenia ktorého vyplýva, že krajský súd konal so stranou konania a aj vo veci rozhodol potom, keď táto stratila procesnú subjektivitu (žalovaná v 64. rade zomrela pred vydaním rozhodnutia krajského súdu).

12. Uzavrela, že vzhľadom na okolnosti veci (početnosť strán sporu a komplikácie pri zisťovaní právnych nástupcov a následné doručovanie) považuje sťažnosť vo vzťahu k okresnému súdu za nedôvodnú.

II.2. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

13. Najvyšší súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že najskôr bola vec zapísaná 19. januára 2023 pod sp. zn. 4Cdo/14/2023 a po odstránení nedostatkov plnomocenstva a opätovnom predložení dovolania na rozhodnutie jej bola 26. mája 2023 pridelená sp. zn. 4Cdo/83/2023. Zdôraznil, že o podanom dovolaní rozhodol v lehote jedného roka a troch mesiacov (uznesením z 26. augusta 2024) a pre závažné procesné pochybenia súdu prvej inštancie mu vrátil vec na ďalšie konanie. Spis bol z najvyššieho súdu expedovaný 13. septembra 2024.

14. Zároveň sudca spravodajca vyslovil ľútosť nad tou skutočnosťou, že vo veci došlo k menším priet'ahom, keďže o dovolaní nebolo rozhodnuté v lehote jedného roka, čo však odôvodnil potrebou prioritne prejednať a rozhodnúť veci, ktoré mu napadli skôr a tiež veci prednostné.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

15. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania napriek tomu, že sťažovateľ žiadal o ústne prejednanie, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

16. Podstata námietok sťažovateľa súvisí s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote postupom okresného súdu v napadnutom konaní, v ktorom ide o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam a v ktorom vystupuje sťažovateľ na strane žalovaných, a postupom najvyššieho súdu v súvisiacom dovolacom konaní.

17. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

18. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a ostatné označené referenčné normy – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020, I. ÚS 318/2022).

19. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou [m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022, rozsudky ESLP vo veci Frydlander v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96 a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00] zohľadňuje právnu a faktickú zložitosť veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

20. Pokiaľ ide o právnu zložitosť posudzovanej veci, ústavný súd už v náleze sp. zn. II. ÚS 4/2021 vzhľadom na predmet sporu konštatoval, že rozhodovanie o vlastníckych právach z titulu reštitúcie možno spravidla po právnej stránke hodnotiť ako zložitejšie. Pokiaľ ide o faktickú zložitosť veci, posudzované konanie je podľa názoru ústavného súdu vzhľadom na veľký okruh subjektov na strane žalovaných zložitú. Faktická zložitosť konania sa navyše zvyrazňuje postupným rozširovaním okruhu účastníkov konania z dôvodu úmrtia niektorých pôvodných žalovaných. V neposlednej miere procesnú zložitosť veci znásobuje aj prítomnosť medzinárodného prvku,

pretože viacerí žalovaní (aj samotný sťažovateľ, pozn.) nemajú pobyt na území Slovenskej republiky. Uvedené skutočnosti, teda právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd primerane zohľadnil pri určení sumy finančného zadost'učinenia (podobne napr. IV. ÚS 135/2013).

21. V tejto súvislosti však ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že ani zložitosť sporu nezbavuje sudcu ústavnej zodpovednosti za priet'ahy v konaní zapríčinené nesprávnou organizáciou práce, nečinnosťou bez relevantného právneho dôvodu alebo inými nedostatkami v činnosti súdu (I. ÚS 47/96, III. ÚS 173/03, III. ÚS 377/09).

22. Rovnaké kritériá pri hodnotení zložitosti veci uplatnil ústavný súd aj pri posúdení namietaného konania pred dovolacím súdom, i keď pri hodnotení skutkovej zložitosti v konaní pred najvyšším súdom ústavný súd vzal do úvahy tú skutočnosť, že čas najvyššieho súdu nevyhnutný na štúdium spisového materiálu je nepomerne dlhší ako čas okresného súdu, s poukazom na tú skutočnosť, že ako súd dovolací rozhoduje o mimoriadnom opravnom prostriedku a preskúmava obe rozhodnutia súdov nižšej inštancie, ako aj postup, ktorý predchádzal ich vydaniu.

23. V preskúvanom konaní okresného súdu, ako aj konaní najvyššieho súdu ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, ktoré by bolo možné pripísať na ťarchu sťažovateľa v súvislosti s doterajšou dĺžkou konania v jeho veci.

24. Pozornosti ústavného súdu ale neušlo, že sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť v období, keď bola vec právoplatne skončená (potvrdzujúcim rozsudkom krajského súdu), a teda od 29. decembra 2022 bola odstránená jeho právna neistota. Spis sa v tom čase nachádzal na najvyššom súde, ktorý síce (po podaní ústavnej sťažnosti) nastolenú právnu istotu prelomil, ale celkom zjavným úmyslom sťažovateľa bolo sčítať celé obdobie súdneho konania od roku 2002 a pripísať to na ťarchu okresného súdu. Sťažovateľ sa pritom spor dotýka až od januára 2009 a ako bolo uvedené, v čase podania ústavnej sťažnosti bola vec právoplatne rozhodnutá. Uvedené skutočnosti, teda stav právnej (ne)istoty, ústavný súd primerane zohľadnil pri určení sumy finančného zadost'učinenia.

25. Ústavný súd napokon hodnotil samotný postup všeobecných súdov v napadnutom konaní. Vychádzal pritom zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné priet'ahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

26. Vo vzťahu k tretiemu hodnotiacemu kritériu, teda postupu súdu, ústavný súd uvádza, že v postupe okresného súdu po právoplatnosti nálezu sp. zn. II. ÚS 4/2021, teda od 7. apríla 2021, možno nájsť len krátke obdobie neefektívnej činnosti, ktoré znamenalo predĺženie konania o štyri mesiace, keď okresný súd v januári 2023 zaslal spis dovolaciemu súdu bez splnenia podmienok konania, tento bol vrátený a obratom v máji 2023 znova predložený.

27. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa, že okresný súd nerozhodol o výške trov konania, ústavný súd, zhodne ako to uviedol okresný súd, považoval v okolnostiach tejto veci za správny a účelný procesný postup zvolený okresným súdom, a to postúpiť najskôr spis najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní.

28. Za zásadné skutočnosti ale ústavný súd považuje závery najvyššieho súdu, ktorý v zrušujúcom uznesení konštatoval nesprávny procesný postup súdu prvej inštancie (postup v rozpore s § 183 ods. 4 CSP, keď svoje negatívne rozhodnutie o návrhoch žalobkyne na odročenie pojednávania z 1. júna 2018 a 12. júna 2018 bezodkladne neoznámil žalobkyni ako strane sporu na ňou uvedenú kontaktnú adresu), ktorý postup navyše odobril aj odvolací súd.

29. Hodné povšimnutia je aj zistenie najvyššieho súdu, že odvolací súd konal so stranou konania (žalovanou v 64. rade) a aj vo veci rozhodol potom, keď táto stratila procesnú subjektivitu, pretože pred vydaním rozhodnutia odvolacieho súdu zomrela. Odvolací súd teda zaťažil svoje konanie a rozhodnutie vadou zmätočnosti.

30. Keďže dovolací súd na základe uvedených zistení zrušil oba rozsudky súdov nižšej inštancie a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, ústavný súd hodnotí, že svojím procesným pochybením aj okresný súd prispel k predĺženiu konania, a preto je potrebné pripočítať na jeho ťarchu aj dobu trvania konania pred dovolacím súdom.

31. Vzhľadom na podrobné analýzy a popísané zistenia ústavný súd vyhodnotil sťažnosť ako dôvodnú, pretože v postupe okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. SK-1C/394/2002 v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 4/2021-58 z 18. marca 2021 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

32. Na rozdiel od uvedeného, ústavný súd v postupe najvyššieho súdu nevzhlíadal žiadne skutočnosti, ktoré by prispeli k predĺženiu napadnutého konania. Doba trvania dovolacieho konania (jeden rok a tri mesiace) je vzhľadom na celkovú zložitosť veci úplne primeraná a zodpovedá ústavnoprávnym požiadavkám, ktoré na rýchlosť konania kladie judikatúra ústavného súdu.

33. Za priet'ah v konaní ústavný súd nehodnotí ani postup najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4Cdo/14/2023 (teda pri prvotnom predložení dovolania na rozhodnutie), keďže najvyšší súd konal promptne a obratom vrátil spis okresnému súdu na doplnenie (opravu) splnomocnenia, takže ani v tomto ohľade mu nie je čo vytknúť.

34. Z týchto dôvodov ústavný súd podľa § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde *a contrario* ústavnej sťažnosti sťažovateľa v časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4Cdo/83/2023 nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

35. Z dôvodu, že napadnuté konanie pred okresným súdom nie je právoplatne skončené a ústavný súd zistil porušenie označených práv sťažovateľa, prikázal mu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV. Primerané finančné zadost'učinenie

36. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

37. Sťažovateľ žiada priznať od okresného súdu primerané finančné zadost'učinenie 45 000 eur z dôvodov uvedených vo svojej ústavnej sťažnosti, poukazujúc na utrpenú ujmu vyplývajúcu z neprimeranej dĺžky súdneho konania. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Ústavný súd zhodne s okresným súdom považuje požadované finančné zadost'učinenie za obzvlášť neprimerané.

38. Zohľadňujúc charakter predmetu konania, jeho zložitosť, ďalej berúc do úvahy popísanú neefektívnu činnosť okresného súdu, ako aj obdobie právnej neistoty sťažovateľa a všetky okolnosti daného prípadu, ústavný súd podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde považoval za spravodlivé priznať sťažovateľovi finančné zadost'učinenie 1 000 eur (bod 3 výroku tohto rozhodnutia). V prevyšujúcej časti uplatneného finančného zadost'učinenia ústavnej sťažnosti nevyhovelo (bod 5 výroku tohto rozhodnutia).

V. Trovy konania

39. Ústavný súd priznal sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde v celkovej sume 856,75 eur (bod 4 výroku tohto rozhodnutia).

40. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení platnom v relevantnom období (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby (§ 11 ods. 3 vyhlášky) uskutočnený v roku 2024 predstavuje sumu 343,25 eur spolu s režijným paušálom v sume 13,73 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 356,98 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2024 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti), čo celkovo predstavuje sumu 713,96 eur a po zvýšení o daň z pridanej hodnoty sumu 856,75 eur. Ústavný súd vypočítanú náhradu trov sťažovateľa zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože jej právny zástupca je platiteľom tejto nepriamej dane. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnenému zástupcovi sťažovateľa vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH),

pri úkonoch právnej služby realizovaných a vyúčtovaných do 31. decembra 2024 použil ústavný súd sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 20 %. Ústavný súd sťažovateľovi nepriznal uplatnený nárok na náhradu nákladov na vytvorenie zaručenej konverzie v sume 11,50 eur, pretože taká položka nemá osobitný podklad vo vyhláske a podľa názoru ústavného súdu definične spadá pod miestne telekomunikačné výdavky podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (tzv. režijný paušál).

41. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

42. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. marca 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu